BEN AARONOVITCH

ŘEKY LONDÝNA

„Co by se dělo, kdyby dospělý Harry Potter začal pracovat u policie."

– Diana Gabaldonová

Řeky Londýna

BEN AARONOVITCH

Řeky Londýna

ARGO

Přeložil Milan Žáček

Ben Aaronovitch
Řeky Londýna

RIVERS OF LONDON
Copyright © 2011 by Ben Aaronovitch
Translation © Milan Žáček, 2015
Cover art © Kateřina Bažantová, 2015

© Argo, 2015

ISBN 978-80-257-1549-9 (váz.)
ISBN 978-80-257-1592-5 (e-kniha)

Na památku Colina Raveyho, poněvadž někteří lidé jsou
příliš velcí, aby je obsáhl pouze jediný vesmír.

Ach, proč osud svůj by měli znát?
Neb žal na sebe čekat nenechá
a štěstí až příliš rychle odletí.
Myšlenka je jejich ráje prokletí.
Dost už; kde blažené je nevědomí,
jsou rozumní jen ti bláhoví.

Thomas Gray:
Óda na vzdálený pohled na Etonskou kolej

1

Hmotně znevýhodněný svědek

Začalo to v lednu, jedné studené úterní noci v půl druhé, kdy Martin Turner, pouliční umělec a gigolo v zácviku, jak sám sebe označil, zakopl o tělo před Západním portikem kostela svatého Pavla v Covent Garden. Martin, který sám nebyl nijak zvlášť střízlivý, si zprvu myslel, že tělo patří jednomu z mnoha hýřilů, kteří si tento prostor vybírali za příhodný venkovní záchod a noclehárnu. Coby ostřílený obyvatel britské metropole po tělu jen po londýnsku hodil očkem – věnoval mu zběžný pohled, aby stanovil, zda má čest s opilcem, bláznem nebo člověkem v nesnázích. Fakt, že je docela dobře možné, aby někdo zosobňoval všechny tyhle tři aspekty současně, napovídá, proč se samaritánství v Londýně považuje za extrémní sport – podobně jako base jumping nebo zápasení s krokodýly. Když si Martin všiml, že tělo na sobě má kvalitní kabát a boty, šacoval ho na opilce, jenže pak si všiml, že mu vlastně chybí hlava.

Jak potom vypověděl detektivům, kteří ho vyslýchali, bylo dobře, že je opilý, protože jinak by marnil čas ječením a pobíháním – zvláště když si uvědomil, že stojí v tratolišti krve. Místo toho s pomalou, metodickou trpělivostí podroušených a vyděšených lidí tento Martin Turner vytočil číslo tísňového volání a požádal o přepojení na policii.

Policejní operační středisko uvědomilo nejbližší pohotovostní motorizovanou jednotku a první policisté přijeli na místo činu za šest minut. Jeden zůstal se znenadání vystřízlivším Martinem, zatímco jeho kolega potvrdil, že bylo nalezeno mrtvé tělo a že k úmrtí pravděpodobně nedošlo v důsledku nehody či úrazu. Hlavu našli šest metrů od těla. Dokutálela se za jeden z neoklasicistních sloupů, jež se tyčí v přední části kostelního portiku. Zásahová jednotka se spojila s centrálou, která zalarmovala příslušný kriminalistický tým, jehož službukonající vyšetřovatel, služebně nejmladší konstábl v týmu, dorazil na místo za půl hodiny: na pana

Bezhlavého upřel pohled a probudil svého nadřízeného. Poté pětadvacetimetrové dlážděné prostranství mezi kostelním portikem a budovou tržnice zachvátila veškerá pompa a nádhera vyšetřování vražd metropolitní policie. Patolog se dostavil, aby vystavil potvrzení o úmrtí, provedl předběžné ohledání těla za účelem stanovení příčiny smrti a nechal tělo odvézt k pitvě. (Zde došlo k menšímu zdržení, než se našel dostatečně velký evidenční sáček, do něhož by bylo možné uložit hlavu.) V hojném počtu dorazily forenzní týmy, a aby dokázaly, jak moc jsou důležité, vymínily si, aby se bezpečnostní perimetr rozšířil a obsáhl celý západní konec Covent Garden. Za tímto účelem bylo třeba mít na místě činu více uniforem, takže vrchní vyšetřovatel zavolal na stanici Charing Cross a požádal, jestli by se tam nějaké nenašly. Velitel směny, poté, co uslyšel kouzelné slůvko „přesčas", napochodoval na ubytovnu a z vyhřátých postelí naverboval všechny dobrovolníky. Bezpečnostní perimetr se patřičně zvětšil, rozjelo se pátrání, služebně mladší detektivové byli vysláni na tajemné pochůzky a nakonec, krátce po páté hodině, se všechno zastavilo. Tělo bylo pryč, vyšetřovatelé odjeli a lidé z forenzního se jednohlasně shodli, že až do úsvitu se nic dalšího provádět nedá – a do úsvitu zbývaly tři hodiny. Do té doby potřebovali jen párek hejlů, kteří by do střídání směn ohlídali místo činu.

Čímž se vysvětluje, jak jsem se v šest hodin ráno ocitl v mrazivém větru za Covent Garden a proč jsem to byl zrovna já, kdo se setkal s tím duchem.

Někdy mě napadá – kdybych šel pro kávu já a ne Lesley Mayová –, že by můj život byl mnohem méně zajímavý a určitě mnohem méně nebezpečný. Mohl to být kdokoliv, nebo to byl osud? Jak se tak nad tím zamýšlím, pomáhá mi, když si připomenu moudrou průpovídku mého otce, který mi kdysi řekl: „Kdo, kurva, ví, proč se věci dějou?"

* * *

Covent Garden je velký areál uprostřed Londýna, s budovou Královské opery na východním konci, zastřešenou tržnicí uprostřed a kostelem svatého Pavla na západním konci. Kdysi to býval hlavní londýnský ovocný a zelinářský trh, ale ten se deset let před mým narozením přesunul na jih od řeky. Pojí se s ním dlouhá a pestrá minulost, v níž hrají převážnou roli zločin, prostituce a divadlo, nyní je to však tržnice pro turisty. Kostel svatého Pavla je známý jako Herecký kostel, aby se odlišil od katedrály svatého Pavla, a s jeho stavbou započal Inigo Jones v roce 1638. Tohle všechno

vím proto, že když stojíte na mrazivém větru, hledáte cokoliv, co by vás dokázalo rozptýlit, a na zdi kostela je připevněna velká a pozoruhodně podrobná informační tabule. Věděli jste třeba, že na jeho hřbitově je pohřbena první zaznamenaná oběť morové nákazy z roku 1665, na jejímž konci padl Londýn vplen plamenům? Já už to vím; zjistil jsem to po deseti minutách, kdy jsem se ukrýval před větrem.

Tým z oddělení vražd uzavřel západní část areálu tak, že natáhl pásku přes ústí King Street a Henrietta Street a přes průčelí kryté tržnice. Já hlídal oblast u kostela, kde jsem se mohl schovat v portiku, a strážnice Lesley Mayová, moje kolegyně v zácviku, střežila oblast uprostřed areálu, kde se mohla schovat na tržnici.

Lesley byla drobná blondýnka s bujnými vnadami, jež byly patrné, i když na sobě měla balistickou vestu. Společně jsme si v Hendonu prošli základním výcvikem, načež jsme byli na zkušební dobu převeleni do Westminsteru. Měli jsme spolu přísně profesionální vztah – navzdory mé hluboko zakořeněné touze dostat se jí do kalhot uniformy.

Poněvadž jsme byli oba v zácviku, dohlížel na nás zkušený konstábl – který tuto svou povinnost svědomitě vykonával z non-stop baru na St. Martin's Court.

Rozezvonil se mi mobil. Chvíli mi trvalo, než jsem ho vylovil ze změti výstroje a výzbroje tvořené podkošilovkou, taktickým opaskem, obuškem, pouty, digitální vysílačkou a nepoddajnou, ale naštěstí nepromokavou reflexní bundou. Když se mi ho konečně podařilo vyštrachat, zjistil jsem, že volá Lesley.

„Jdu pro kafe," oznámila. „Chceš taky?"

Zadíval jsem se k tržnici a všiml si, jak mi mává.

„Zachráníš mi život," řekl jsem a sledoval, jak uhání k James Street.

Nebyla pryč ještě ani minutu, když jsem u portiku uviděl jakousi postavu. Nevysokého muže v obleku, skrytého ve stínech za nejbližším sloupem.

Obrátil jsem se na něj s „kontaktním pozdravem" podle přepisů metropolitní policie.

„Héj!" zařval jsem. „Co si myslíte, že tam děláte?"

Dotyčný se otočil a já zahlédl šmouhu jeho bledé, polekaně vyhlížející tváře. Měl na sobě omšelý, staromódní oblek i s vestou a hodinkami na řetízku a na hlavě pomuchlaný cylindr. Napadlo mě, že je to možná jeden z umělců, kteří mají v Covent Garden povolení k produkci, ale na někoho takového bylo přece jen ještě kapánek brzy.

„Pojďte sem," kývl na mě.

Ujistil jsem se, že vím přesně, kde mám teleskopický obušek, a zamířil jsem k němu. Od policistů se očekává, že se budou tyčit nad občany, i nad těmi, kteří jsou jim ochotni pomáhat. Proto nosíme vysoké boty a špičaté helmy, ale když jsem se k němu přiblížil, zjistil jsem, že ten chlap je vážně maličký, i v botách měl jen nějakých sto padesát čísel. Potlačil jsem nutkání si před ním dřepnout, abychom měli obličeje v jedné úrovni.

„Já to všechno viděl, vašnosti," spustil muž. „Bylo to příšerný."

V Hendonu do vás hustí: než se do čehokoliv pustíte, vždycky si napřed zjistěte jméno a adresu. Vytáhl jsem si notes a propisku. „Můžu se zeptat, jak se jmenujete?"

„Jistěže, vašnosti. Jméno mé je Nicholas Wallpenny, ale nechtějte po mně, abych vám to vyhláskoval, protože s abecedou jsem se nikdy důkladně neobeznámil."

„Jste pouliční umělec?" zeptal jsem se ho.

„Dalo by se to tak říct," odvětil Nicholas. „Moje kousky se zcela jistě dosud omezují na prostředí ulice. Třebaže za takovýhle studený noci bych se nebránil vnést své konání i do sevřenějších prostor. Pokud mi teda rozumíte, vašnosti."

Na klopě měl připíchnutý odznak: cínového tančícího kostlivce. Na tak zakrslého londýnského maníka mi tenhle gotický styl moc neseděl, ale Londýn je přece hlavní kulturní město světa, kde se míchá kdeco. Zapsal jsem si *Pouliční umělec.*

„A teď, vážený," pokračoval jsem, „mi laskavě řekněte, co jste tady viděl."

„Viděl jsem toho habaděj, vašnosti."

„Byl jste tady i dneska pár hodin po půlnoci?" Předpisy taky jasně stanovují, že nemáme svědkům nijak napovídat. Informace mají plynout pouze jedním směrem.

„Já jsem tady ráno, v poledne i v noci," prohlásil Nicholas, který určitě nechodil do stejného kurzu jako já.

„Pokud jste byl něčeho svědkem," řekl jsem, „možná by bylo lepší, kdybyste šel podat výpověď."

„S tím by mohla bejt určitá potíž," odpověděl, „anžto jsem po smrti."

Napadlo mě, že jsem ho špatně slyšel. „Jestli máte obavu o svou bezpečnost..."

„Já už, vašnosti, žádnou obavu nemám. Vzhledem k tomu, že jsem po smrti už nějakejch sto dvacet let."

„Pokud jste mrtvý," pronesl jsem, než jsem se stačil opanovat, „jak to, že se spolu bavíme?"

„Musíte bejt obdařenej špetkou zraku," soudil Nicholas. „Něčím ze starý Palladinový." Bedlivě se na mě zadíval. „Že byste měl tu špetku po vašem otci? Nebyl to dokař, námořník, něco v tomhle duchu? Že byste po něm měl tyhle prima kučeravý vlasy a ty rty?"

„Můžete dokázat, že jste mrtvý?" vyzval jsem ho.

„Jak je libo, vašnosti," a Nicholas vykročil do noci.

Byl průhledný, jak bývají průhledné hologramy ve filmu. Byl třírozměrný, skutečný, a kurevsky průhledný. Viděl jsem přes něj bílý stan, který lidi z forenzního týmu postavili, aby ochránili bezprostřední okolí mrtvoly.

Jasně, pomyslel jsem si, jenom proto, že ses zbláznil, ještě nemusíš přestat jednat jako policajt.

„Můžete mi sdělit, co jste viděl?" vyzval jsem ho ještě jednou.

„Viděl jsem toho prvního pána, toho, co byl zavražděnej, přicházet po James Street. Byl to nóbl džentlmen, hrdě si vykračoval a nesl se jak voják, hezky voháknutej podle nejnovější módy. Člověk, kterýho bych za svejch hmotnejch časů považoval za kanóna." Nicholas se odmlčel, aby si odplivl. Na zem ale nic nedoletělo. „Ten druhej pán, ten, co ho zabil, přišel volným krokem z druhý strany, od Henrietta Street. Ten už tak elegantně voblíklej nebyl; měl na sobě modrý dělnický kalhoty a rybářskej nepromokavej oblek. Někde tamhle se minuli." Nicholas ukázal na místo asi deset metrů před portikem kostela. „Počítám, že se znali, páč na sebe kejvli, ale že by se zastavili a prohodili pár slov, to ne, což teda chápu, protože na nějaký klábosení není příhodná noc."

„Tak oni se minuli?" zeptal jsem se, na jedné straně, abych si stačil dopsat poznámky, a taky, abych v tom měl jasno. „A myslel jste si, že se znali?"

„Nebyli si neznámí. Neřek bych, že byli bůhvíjak důvěrní kamarádi, zvlášť s ohledem na to, co se seběhlo potom."

Zeptal jsem se ho, co se seběhlo potom.

„No, ten druhej pán, ten mordýř, si nasadil čepici a červenej kabát, vytáhl hůl a potichu a rychle jako hotelovej zloděj přiběhne za toho prvního pána a urazí mu kebuli."

„To si děláte legraci," opáčil jsem.

„Ne, to určitě ne," pokřižoval se Nicholas. „Přísahám na svou vlastní smrt, a vznešenější přísahu vám žádný ubohý stín nedá. Byla to příšerná podívaná. Hlava mu ulítla a rozstříkla se krev."

„Co udělal vrah?“

„Když skončil, vyrazil pryč, hnal se po New Row jak ratlík po návsi,“ vysvětloval Nicholas.

Uvažoval jsem, že po New Row by se člověk dostal na Charing Cross Road, ideální místo, aby si mohl chytit taxi nebo třeba i noční autobus, kdyby to měl správně načasované. Z centra Londýna by vrah mohl být za necelých patnáct minut.

„To nebylo to nejhorší,“ pokračoval Nicholas, který zjevně nechtěl, aby se jeho posluchač rozptyloval. „Na tom mordýřovi bylo něco strašidelnýho.“

„Strašidelnýho?“ zeptal jsem se. „Jste přece duch.“

„Jsem sice duchovní povahy,“ odpověděl Nicholas, „ale to jen znamená, že se strašidelností mám svý zkušenosti.“

„A co jste viděl?“

„Ten vraždící džentlas si nezměnil jen pokrývku hlavy a kabát, on si změnil i tvář,“ zdůraznil Nicholas. „A teď mi řekněte, jestli tohle není strašidelný.“

Někdo na mě zavolal jménem. Lesley se vracela s kávami.

Když jsem se nedíval, Nicholas zmizel.

Ještě chvíli jsem civěl jako blázen, dokud na mě Lesley nezavolala ještě jednou.

„Chceš to kafe, nebo ne?“ Přešel jsem po dlažebních kostkách k místu, kde s polystyrenovými kelímky čekal anděl jménem Lesley. „Stalo se tu něco, když jsem byla pryč?“ zeptala se. Napil jsem se kávy. Slova – zrovna jsem se bavil s duchem, co tady všechno viděl – mi ale ne a ne splynout ze rtů.

* * *

Dalšího dne jsem se probudil v jedenáct – mnohem dřív, než jsem chtěl. S Lesley jsme byli v osm vystřídáni, odvlekli jsme se na ubytovnu a zamířili rovnou do postele. Každý do své, bohužel.

Hlavní výhody bydlení na ubytovně vaší mateřské policejní stanice jsou ty, že je to levné, blízko práce a nejste v bytě u rodičů. Mezi nevýhody patří, že bydlíte s lidmi, kteří jsou příliš chabě socializovaní, aby mohli žít s normálními lidskými bytostmi, a kteří obvykle chodí v těžkých botách. V důsledku chabé socializace se z otevření ledničky stává vzrušující mikrobiologické dobrodružství a boty znamenají to, že střídání směn zní jako lavina.

Ležel jsem na své úzké, malé, nevábné posteli a hleděl na plakát Estelle, který jsem si přilepil na protější stěnu. Je mi jedno, co si myslí ostatní: člověk není nikdy tak starý, aby po probuzení nemohl upřít pohled na krásnou ženu.

V posteli jsem zůstal ještě deset minut a doufal, že vzpomínka na rozhovor s duchem vyprchá jako sen, ale nevyprchala, a tak jsem vstal a dal si sprchu. Dnešní den byl důležitý a musel jsem být ostražitý.

Služba metropolitní policie je stále, navzdory všeobecnému mínění, dělnická organizace a jako taková zcela odmítá představu nějaké důstojnické třídy. Proto musí každý zbrusu nový příslušník, bez ohledu na akademické prostředí, z něhož vzešel, strávit dvouletý zácvik jako obyčejný pochůzkář. A to proto, že nic člověku nevytvrdí charakter líp než když se necháte urážet a budete terčem slin a zvratků našich spoluobčanů.

Ke konci zácviku začnete podávat žádosti na pozice u různých odborů, ředitelství a velitelství, které dohromady vytvářejí policejní sbor. Většina adeptů pokračuje na postech uniformovaných konstáblů na okrskových služebnách a hierarchie metropolitní policie ráda zdůrazňuje, že rozhodnutí zůstat uniformovaným policistou, který vykonává životně důležitou práci na londýnských ulicích, je samo o sobě pozitivní volba. Na někoho je třeba nadávat, plivat a zvracet, a třeba já opravdu tleskám všem těm statečným mužům a ženám, kteří jsou ochotni nastoupit a sloužit v této roli.

Toto bylo vznešené poslání i velitele mojí směny, inspektora Francise Nebletta. Ten k metropolitní policii nastoupil ještě za časů dinosaurů, rychle se vyšvihl na pozici inspektora, a docela spokojeně na ní strávil dalších třicet let. Byl to apatický muž se zplihlými vlasy a tváří, jež působila dojmem, jako by dostala zásah lopatou naplocho. Neblett byl dost staromódní na to, aby nosil přepásanou blůzu na předpisové bílé košili, i když byl na obchůzce se „svými chlapci".

Dnes jsem s ním měl absolvovat pohovor, na němž jsme měli „prodiskutovat" moje budoucí kariérní vyhlídky. Teoreticky to byla část integrovaného kariérního vývojového procesu, která měla vést k pozitivním výsledkům jak pro policejní sbor, tak pro mě. Po této debatě mělo dojít k definitivnímu rozhodnutí ohledně mého budoucího zařazení – měl jsem silné tušení, že v něm nemělo hrát roli to, co chci já sám.

Lesley, která vypadala absurdně svěží, se se mnou setkala v odporné kuchyňce, o niž se dělili všichni obyvatelé mého patra. V jedné skříňce byl paracetamol; jednou z věcí, jejichž přítomností na policejní ubytovně si

můžete být vždycky jisti, je právě paracetamol. Dva jsem si vzal a napil jsem se vody přímo z kohoutku.

„Pan Bezhlavý má jméno," řekla mi, zatímco jsem si vařil kávu. „William Skirmish, mediální typ, žije na severu v Highgatu."

„Pojí se s tím ještě něco?"

„Jenom klasika. Bezdůvodné zabití, blá blá. Násilí typické pro městské centrum, kam ten Londýn spěje, blá."

„Blá," dodal jsem.

„Proč seš před polednem vzhůru?" zeptala se mě.

„Ve dvanáct mám s Neblettem schůzku ohledně mýho kariérního postupu."

„Tak to hodně štěstí," popřála.

* * *

Že všechno půjde do kytek jsem pochopil hned, když mi inspektor Neblett začal tykat.

„Pověz mi, Petere. Kam si myslíš, že se bude ubírat tvoje kariéra?"

Poposedl jsem na židli.

„Víte, pane, uvažoval jsem o kriminálním oddělení."

„Chceš být vyšetřovatel?" Neblett byl samozřejmě kariérní „uniformovaný" příslušník, takže na policisty v civilu pohlížel podobně, jak civilisté pohlížejí na daňové úředníky. Pod tlakem by možná připustil, že představují nutné zlo, ale vlastní dceru za žádného z nich neprovdal.

„Ano, pane."

„Proč se omezovat na kriminálku?" chtěl vědět. „Proč ne nějaké specializované oddělení?"

Protože když jste ještě v zácviku, tak neříkáte, že chcete dělat u zásahovky nebo v mordpartě, chcete si vozit si zadek v limuzíně a nosit ručně šité boty.

„Myslel jsem, že začnu na začátku a propracuji se nahoru."

„To je velice rozumný přístup," souhlasil Neblett.

Najednou mě přepadla hrozná představa. Co když mají v úmyslu poslat mě do Tridentu? To je operační útvar, který má za úkol potírat zločiny spáchané s použitím střelných zbraní v rámci černošské komunity. Trident neustále vyhledává černošské policisty pro výkon obludně nebezpečných utajovaných aktivit, a jelikož jsem smíšeného původu, byl jsem vhodný

kandidát. Ne že bych si myslel, že nevykonávají záslužnou práci, ale prostě vím, že mně osobně by nešla. Je důležité, když znáte svoje limity, a pro mě už bylo za hranou stěhovat se do Peckamu, poflakovat se s jamajskými gangstery, členy místních part na pečlivě vykolíkovaném prostoru a těmi divnými, hubenými bělošskými mladíky, co nechápou ironii u Eminema.

„Nemám rád rap, pane," řekl jsem.

Neblett pomalu přikývl. „To je užitečné vědět," opáčil a já se rozhodl, že si budu dávat větší pozor na pusu.

„Petere," pokračoval, „během uplynulých dvou let jsem si vytvořil velice kladné mínění o tvojí inteligenci a schopnosti opravdu tvrdě pracovat."

„Děkuji, pane."

„A pak je tu taky tvoje vzdělání v přírodních vědách."

Na konci střední školy jsem obstál u zkoušek z matematiky, fyziky a chemie. Toto se za „vzdělání v přírodních vědách" považuje jen mimo vědeckou obec. Určitě to nestačilo, abych se dostal na vysokoškolskou pozici, o jakou jsem stál.

„Velice zdárně se uplatňuješ, pokud jde o přepisování tvých myšlenek na papír," navázal Neblett.

Ucítil jsem, jak se mi žaludek stahuje ledovým zklamáním. Už jsem přesně pochopil, jaké děsivé místo si pro mě metropolitní policie nakonec přichystala.

„Chtěli bychom, abys zvážil působení ve spisovém a dokumentačním útvaru."

Existence SDÚ se zdůvodňuje velmi rozumně. V obecném povědomí panuje přesvědčení, že policisté se topí v papírování, podezřelí musí být zavedeni do systému, nesmí se nikdy přerušit řetězec důkazů a do písmene je třeba dodržovat ustanovení zákona PACE, zákona o policii a důkazech z trestné činnosti. Rolí spisového a dokumentačního útvaru je vyřizovat administrativu za uhoněné konstábly, aby se mohli vrátit do ulic, aby na ně mohli lidé dál nadávat, plivat a zvracet. A tak budou na ulicích zase patrolovat strážníci, zločin bude poražen a ctihodní příslušníci našeho vznešeného národa, krušeni zpravodajstvím bulvárního tisku, budou konečně žít v klidu a míru.

Pravda je taková, že papírování není tak náročné – každá zpola kompetentní brigádnice by ho vyřídila za necelou hodinu a ještě by měla čas si nalakovat nehty. Potíž je v tom, že na policejní práci je klíčový „vnější aspekt" a „přítomnost" a schopnost zapamatovat si, co podezřelý řekl jeden